

Лекція 21. Розгляд справ у порядку спрощеного провадження. Заочний розгляд справи.

ПЛАН

1. Загальна характеристика справ, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження.
2. Порядок та особливості розгляду справ в порядку спрощеного провадження.
3. Поняття, значення, умови та порядок заочного розгляду справи.
4. Зміст заочного рішення, його скасування, оскарження та законна сила.

Загальна характеристика справ, що розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження.

ЦПК (в редакції 2018 р.) при визначенні справ, що відносяться до юрисдикції загальних судів, запроваджуються нові інститути та поняття - «малозначні спори», «малозначні справи», «справи незначної складності», «справи, для яких пріоритетним є швидке вирішення». Усі ці поняття стосуються нової форми судового процесу — спрощеного провадження.

У сучасному законодавстві України поняття «малозначні спори» вперше з'явилося у Конституції України з прийняттям у 2016 році Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». Так, стаття 131-2, яка гарантує надання професійної правничої допомоги адвокатурою, передбачає, що законом можуть бути визначені винятки щодо представництва в суді у трудових спорах, спорах щодо захисту соціальних прав, щодо виборів та референдумів, у малозначних спорах, а також стосовно представництва малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена.

ЦПК України не містить визначення поняття «малозначні справи».

Відповідно до ч.2 ст. 19 ЦПК, цивільне судочинство здійснюється за правилами, передбаченими цим Кодексом, у порядку: 1) наказного провадження; 2) позовного провадження (загального або спрощеного); 3) окремого провадження. Тобто спрощене провадження є окремим видом позовного провадження.

Частина 1 ст. 274 ЦПК України визначає, що у порядку спрощеного позовного провадження розглядаються: 1) малозначні справи; і 2) справи, що виникають з трудових відносин, а згідно ч. 2 цієї статті - може бути розглянута будь-яка інша справа, віднесена до юрисдикції суду, за винятком справ, зазначених у частині четвертій цієї статті.

Частиною 3 ст. 274 ЦПК України суду надано повноваження для того, щоб вирішити, чи розглядати справу в порядку спрощеного провадження, адже встановлено, що при вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного або загального позовного провадження суд враховує:

- 1) ціну позову;
- 2) значення справи для сторін;
- 3) обраний позивачем спосіб захисту;
- 4) категорію та складність справи;
- 5) обсяг та характер доказів у справі, в тому числі чи потрібно у справі призначити експертизу, викликати свідків тощо;
- 6) кількість сторін та інших учасників справи;
- 7) чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес;
- 8) думку сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Водночас ч. 4 ст. 274 ЦПК України встановлено, що в порядку спрощеного позовного провадження не можуть бути розглянуті справи у спорах:

- 1) що виникають з сімейних відносин, крім спорів про стягнення аліментів, збільшення їх розміру, оплату додаткових витрат на дитину, стягнення неустойки (пені) за прострочення сплати аліментів, індексацію аліментів, зміну способу їх стягнення, розірвання шлюбу та поділ майна подружжя;
- 2) щодо спадкування;
- 3) щодо приватизації державного житлового фонду;
- 4) щодо визнання необґрунтованими активів та їх витребування відповідно до глави 12 ЦПК;
- 5) в яких ціна позову перевищує двісті п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- 6) інші вимоги, об'єднані з вимогами у спорах, вказаних у пунктах 1 - 5 ч. 4 ст. 274 ЦПК.

Як бачимо, вирішення судом питань, пов'язаних з розглядом справи, за критерієм малозначності спору передбачає широкі дискреційні повноваження суду (судді), а тому є необхідність на практиці виробити критерії, відповідно до яких такий чинник як малозначність повинен бути оцінений об'єктивно.

Частиною 9 ст. 19 ЦПК України встановлено, що для цілей ЦПК розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб вираховується станом на 1 січня календарного року, в якому подається відповідна заява або скарга, вчиняється процесуальна дія чи ухвалюється судові рішення. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» прожитковий мінімум на одну працездатну особу в розрахунку на місяць з 1 січня 2020 р. становить 2027 гривень. Таким чином, на сьогодні спір може вважатися малозначним, якщо ціна позову не перевищуватиме 1013500 грн., тобто приблизно 35000 євро.

Проте застосування такого майнового критерію не повинно викликати несприйняття, оскільки ч.6 ст.19 ЦПК передбачає, що малозначними справами є:

- 1) справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (на сьогодні - 202700 гривень);
- 2) справи незначної складності, визнані судом малозначними, крім справ, які підлягають розгляду лише за правилами загального позовного провадження, та справ, ціна позову в яких перевищує п'ятсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Отже, при вирішенні питання щодо малозначності справи суд враховує низку інших критеріїв: значення справи для сторін; обраний позивачем спосіб захисту; категорію та складність справи; обсяг та характер доказів у справі, в тому числі, чи потрібно у справі призначити експертизу, викликати свідків тощо; кількість сторін та інших учасників справи; чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес; думку сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Відповідно до ч.5 ст. 274 ЦПК суд може і відмовити у розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження або постановити ухвалу про розгляд справи за правилами загального позовного провадження, якщо після прийняття судом до розгляду заяви позивача про збільшення розміру позовних вимог або зміни предмета позову відповідна справа не може бути розглянута за правилами спрощеного позовного провадження.

Тому, вирішуючи питання, чи належить справа до категорії малозначних, суд у кожному конкретному випадку на підставі досліджених судом конкретних обставин у справі має оцінити наявність критеріїв, з яких слід виходити, та вирішити це питання відповідно до принципу верховенства права.

В той же час треба визнати, що спрощене провадження має похідний характер від загального позовного провадження. Це впливає з ч.1 ст.279 ЦПК: «Розгляд

справи у порядку спрощеного позовного провадження здійснюється судом за правилами, встановленими ЦПК для розгляду справи в порядку загального позовного провадження, з особливостями, визначеними у главі X розділу III ЦПК.

Як ж все таки мета спрощеного провадження?

Відповідно до ч.4 ст. 19 ЦПК спрощене позовне провадження призначене для розгляду малозначних справ, справ, що виникають з трудових відносин, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є **швидке вирішення справи**.

Так, відповідно до ст. 275 ЦПК, суд розглядає справи у порядку спрощеного позовного провадження протягом розумного строку, але **не більше шістдесяти днів з дня відкриття провадження у справі**.

Порядок та особливості розгляду справ в порядку спрощеного провадження

Малозначні справи та ті, що виникають з трудових відносин, розглядаються в порядку СП імперативно (ч.1 ст.274 ЦПК). Інші справи, які можуть бути віднесені судом до малозначних, розглядають в порядку спрощеного провадження лише за клопотанням позивача.

Клопотання позивача про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження подається у письмовій формі одночасно з поданням позовної заяви або може міститися у ній (ч.1 ст.276 ЦПК).

Питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження суд **вирішує в ухвалі про відкриття провадження у справі (ст.277 ЦПК)**.

За наслідками розгляду відповідного клопотання позивача суд з урахуванням конкретних обставин справи може:

1) задовольнити клопотання та визначити строк відповідачу для подання заяви із запереченнями щодо розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження; або

2) відмовити в задоволенні клопотання та розглянути справу за правилами загального позовного провадження.

Якщо суд за результатами розгляду клопотання позивача дійде висновку про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження, він зазначає про це в ухвалі про відкриття провадження у справі.

Якщо відповідач в установленій судом строк подасть заяву із запереченнями проти розгляду справи в порядку спрощеного позовного провадження, суд залежно від обґрунтованості заперечень відповідача постановляє ухвалу про: 1) залишення заяви відповідача без задоволення; 2) розгляд справи за правилами загального позовного провадження та **заміну засідання для розгляду справи по суті підготовчим засіданням**.

Якщо відповідач не подасть у встановлений судом строк такі заперечення, він має право ініціювати перехід до розгляду справи за правилами загального позовного провадження лише у випадку, якщо доведе, що пропустив строк з поважних причин.

Якщо суд вирішив розглянути справу в порядку спрощеного позовного провадження, але в **подальшому** постановив ухвалу про розгляд справи за правилами загального позовного провадження, розгляд справи починається зі стадії

відкриття провадження у справі. У такому випадку повернення до розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження не допускається.

Відповідно до ст. 278 ЦПК відзив подається протягом **п'ятнадцяти днів** із дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі. Позивач має право подати до суду відповідь на відзив, а відповідач — заперечення *протягом строків, встановлених судом в ухвалі про відкриття провадження у справі* (тобто в ухвалі про відкриття провадження необхідно встановлювати строки для подання всіх заяв по суті справи — відзив, відповідь на відзив, заперечення відповідача).

Особливості розгляду справи в порядку спрощеного провадження зазначені в ст. 279 ЦПК. Перше судове засідання у справі проводиться не пізніше **тридцяти днів** з дня відкриття провадження у справі. Підготовче засідання при розгляді справи у порядку спрощеного провадження не проводиться.

Відповідно до цієї статті розгляд справи по суті в порядку спрощеного провадження починається з відкриття першого судового засідання **або через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі, якщо судове засідання не проводиться**. В даному випадку вбачається колізія норм, а саме — чи не протирічить положення ст.279 нормі, закріпленій в ст. 211 ЦПК: «Розгляд справи по суті відбувається в судовому засіданні?»

Суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження **без повідомлення сторін** за наявними у справі матеріалами, за відсутності клопотання будь-якої зі сторін про інше. За клопотанням однієї із сторін або з власної ініціативи суду розгляд справи проводиться в судовому засіданні з повідомленням (викликом) сторін.

Клопотання про розгляд справи у судовому засіданні з повідомленням сторін відповідач має подати в строк для подання відзиву, а позивач — разом з позовом або не пізніше п'яти днів з дня отримання відзиву.

Суд може відмовити в задоволенні клопотання сторони про розгляд справи в судовому засіданні з повідомленням сторін *за одночасного існування таких умов*: 1) предмет позову є стягнення грошової суми, розмір якої не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб; 2) характер спірних правовідносин та предмет доказування у справі не вимагають проведення судового засідання з повідомленням сторін для повного та всебічного встановлення обставин справи.

Відповідно до ст. 193 ЦПК: «У випадку подання зустрічного позову у справі, яка розглядається за правилами спрощеного позовного провадження, суд постановляє ухвалу про перехід до розгляду справи за правилами загального позовного провадження».

Отже, особливостями спрощеного позовного провадження є:

- скорочені строки подання заяв по суті справи (15 днів для відзиву, 10 днів – для пояснень на відзив, строки подання інших заяв встановлюються судом);
- підготовче засідання не проводиться;
- справа розглядається без повідомлення сторін за наявними матеріалами – суд досліджує докази та письмові пояснення, викладені в заявах по суті справи;
- за клопотанням сторони справа розглядається у судовому засіданні з викликом сторін, однак суд може відмовити у цьому за наявності одночасно двох умов: предмет позову є стягнення грошової суми у розмірі, який не перевищує 100 прожиткових мінімумів, та характер правовідносин і предмет доказування не вимагають проведення судового засідання з викликом сторін.

Спрощене позовне провадження є альтернативою наказного: за всіма категоріями справ наказного провадження позивач, за його бажанням, може звернутися до суду в порядку спрощеного позовного провадження.

Поняття, значення, умови та порядок заочного розгляду справи.

Судова практика свідчить про те, що відповідачі не завжди прагнуть брати участь у змагальному цивільному судочинстві. Становище, що склалося, обумовлене рядом причин, у тому числі і усвідомленням відповідачами законності та доведеності позовних вимог, які до них пред'являються, невмінням захиститися від пред'явленого позову, незнанням процесуальних правил судочинства, небажанням звертатися за допомогою адвокатів тощо. Тому в результаті подібної неявки відповідачів суди змушені відкладати розгляд справи, з чого випливає ряд негативних наслідків (порушення строків розгляду справ, збільшення судових витрат).

На сьогоднішній день існують дві основні концепції заочного провадження:

а) вважається, що відповідач, який не з'явився в судове засідання або ухиляється від участі в процесі, визнав пред'явлений йому позов. Презюмоване визнання позову з боку відповідача звільняє позивача від необхідності подання доказів у справі (англо-американський цивільний процес);

б) неявка відповідача не розглядається як визнання ним пред'явленого позову і не надає позивачеві ніяких додаткових процесуальних прав. Позивач у цьому випадку не звільняється від обов'язку подання доказів по пред'явленому позову, а суд — від обов'язку розгляду цих доказів і перевірки обґрунтованості заявлених вимог. Дана концепція виходить з припущення, що неявка відповідача в суд могла бути викликана або незнанням відповідача про пред'явлений позов, або обставинами, які перешкодили його явці в суд (французьке цивільне судочинство).

Цивільний процесуальний кодекс України, на перший погляд, сприйняв французьку концепцію. Згідно зі ст. 281 ЦПК розгляд справи і ухвалення заочного рішення проводяться за правилами загального чи спрощеного позовного провадження з особливостями, встановленими ЦПК. Отже, позивач не звільняється від обов'язку подання доказів, а суд — від обов'язку досліджувати ці докази. При цьому, якщо позивач не доведе заявлені вимоги, суд ухвалить рішення про відмову в задоволенні позовних вимог. Однак стверджувати, що сучасне процесуальне законодавство України сприймає французький варіант заочного провадження в «чистому» виді, було б не зовсім правильним. За національним законодавством відповідач, який не був присутнім у судовому засіданні, не вважається таким, що визнав пред'явлений йому позов, тобто не обвинувачується неявкою в суд. У той же час покладання на нього обов'язку по доведенню поважності причин відсутності при розгляді справи дозволяє дійти висновку, що відповідач, який не з'явився, вважається винним у неявці, поки не буде доведено протилежне. Таким чином, концепція українського законодавства являє собою поєднання елементів двох розглянутих вище концепцій одночасно: і обвинувачення відповідача неявкою, і нествавлення йому це в провину.

Інститут заочного рішення, введений у ЦПК України, спрямований, з одного боку, на розширення судового захисту суб'єктивних прав громадян і організацій, свободи (принципу диспозитивності), а з іншого боку — на припинення можливості зловживання суб'єктивними процесуальними правами і встановлення відповідальності за зловживання ними.

Заочне провадження — це порядок розгляду і вирішення конкретної цивільної справи у випадку неявки відповідача, належним чином повідомленого про дату, час і місце судового засідання, що не повідомив про

причини неявки, якщо він не просив розглядати справу за його відсутності і якщо проти цього не заперечує позивач.

Значення заочного провадження:

- 1) значне прискорення вирішення справи;
- 2) підвищення рівня відповідальності сторони за свої дії (бездіяльність);
- 3) запобігання тяганини та зловживання процесуальними правами з боку відповідача.

Таким чином, заочне провадження є додатковою гарантією позивачеві від зловживання відповідачем процесуальними правами, усунення причин затягування процесу, дотримання судами строків розгляду справи. Проте в окремих випадках розгляд справ у порядку заочного провадження не спрощує, а ускладнює процес та дає відповідачу можливість його затягнути, оскільки він має право на скасування заочного рішення судом, який його ухвалив, після чого справа розглядається в загальному порядку.

Отже, дотримання судами процесуального законодавства при ухваленні та перегляді заочного рішення є визначальним з точки зору виконання інститутом заочного провадження своєї мети — сприяти ефективному та оперативному здійсненню правосуддя.

Умови і порядок ухвалення заочного рішення

У випадку неявки відповідача суд повинен роз'яснити позивачеві його право на розгляд справи в порядку заочного провадження. Одночасно позивачеві необхідно роз'яснити його право на розгляд справи у звичайному порядку. При цьому суд обов'язково повинен вказати особливості того або іншого провадження і які наслідки спричиняє ухвалення звичайного або заочного рішення в справі. Далі хід процесу буде повністю залежати від волевиявлення позивача і може розвиватися у трьох напрямках:

- 1) у випадку, якщо позивач заперечує проти розгляду справи та заявляє клопотання про відкладення розгляду справи і повторний виклик відповідача, суд вправі задовольнити клопотання позивача і відкласти розгляд справи, якщо вважає неможливим розгляд справи в даному судовому засіданні за відсутності відповідача;
- 2) якщо позивач обирає звичайний порядок розгляду справи, суд повинен розглянути справу у звичайному провадженні та ухвалити звичайне рішення;
- 3) якщо позивач не заперечує проти розгляду справи в порядку заочного провадження і ухвалення заочного рішення, суд вчиняє відповідно до цього волевиявлення.

Відповідно до ст. 280 ЦПК розгляд справи в порядку заочного провадження і ухвалення заочного рішення на підставі наявних у справі доказів за одночасного існування наступних умов:

- 1) відповідач належним чином повідомлений про дату, час і місце судового засідання;
- 2) відповідач не з'явився в судові засідання без поважних причин або без повідомлення причин;
- 3) відповідач не подав відзив;
- 4) позивач не заперечує проти такого вирішення справи.

1) належне повідомлення відповідача. Неявка відповідача, що є умовою заяви клопотання про ухвалення заочного рішення, не може бути наслідком недбалості позивача, який вказав неточну адресу відповідача, або недбалості суду, що не забезпечив належне повідомлення відповідача про справу. ЦПК передбачає кілька способів повідомлення осіб, які беруть участь у справі, про дату, час і місце судового засідання (ст. 128-131 ЦПК);

2) неявка відповідача. Передбачається, що факт неявки відповідача при заочному рішенні повинен розглядатися як наслідок відсутності в нього реальних заперечень проти заявленого позову, визнання ним безперспективності судового захисту.

При участі в справі кількох відповідачів розгляд справи в порядку заочного провадження можливий у випадку неявки в судове засідання всіх відповідачів;

3) відсутність поважних причин неявки. Дана умова включає два фактори: суб'єктивний (хвороба, відрядження тощо) і об'єктивний (наявність даної об'єктивно існуючої обставини повинна бути відомою суду). Якщо ж поважна причина існує, але суду про неї невідомо, застосування даної норми неприпустимо. Більше того, суд не зобов'язаний сам з'ясовувати причини неявки належним чином сповіщеного відповідача, оскільки обов'язок повідомити про ці причини і надати докази поважності неявки лежить на сторонах.

Таким чином, недотримання відповідачем поважних причин неявки містить у собі випадки: 1) неповідомлення причин неявки відповідача; 2) повідомлення відповідачем причин неявки, але визнання їх судом неповажними.

4) згода позивача (позивач не заперечує проти вирішення справи). Право вибору порядку розгляду справи (звичайного або заочного) повинне залишатися за позивачем. Дане волевиявлення повинне бути ясно виражено, тому неприпустимо ухвалення заочного рішення у випадку, якщо від позивача надійшла заява з проханням розглянути справу за його відсутності, а відповідач не з'явився в судове засідання;

5) відповідач не подав відзив. У відзиві відповідач має право викласти заперечення проти позову. У разі ненадання відповідачем відзиву у встановлений судом строк (не менше 15 днів) без поважних причин суд вирішує справу за наявними матеріалами;

6) відсутність прохання відповідача про розгляд справи за його відсутності. У випадку надходження в суд заяви відповідача з проханням розглянути справу за його відсутності заочне провадження виключається. При цьому характер причин неявки відповідача в судове засідання значення не має. Відсутність поважних причин неявки при наявності заяви відповідача з таким проханням тягне за собою розгляд справи в порядку звичайного провадження.

Неприпустимий також розгляд справи в порядку заочного провадження, якщо відповідач надсилає заяву, в якій заперечує проти розгляду справи за його відсутності.

Зміст заочного рішення, його скасування, оскарження та законна сила.

Спрощена форма провадження не впливає в цілому на зміст рішення, що приймається. Як і звичайне рішення, заочне рішення повинне складатися з вступної, описової, мотивувальної та резолютивної частин.(ст. 263 та 265 ЦПК)

В описовій частині суд обов'язково зазначає, що справа розглянута без відповідача і дотримані зазначені в законі умови правомірності заочного провадження.

У мотивувальній частині рішення суд викладає суть спору про право, яку розглядає зі слів позивача і аналізує в основному докази, міркування та доводи позивача. У тих випадках, коли відповідач не з'явився, але подав письмові чи речові докази або письмові пояснення, вони обов'язково враховуються судом.

У резолютивній частині рішення суд викладає не тільки те, яким чином він задовольнив або відмовив у задоволенні вимог, як розподілив судові витрати, але у ньому має бути зазначено строк і порядок подання заяви про його перегляд (ст.226 ЦПК).

Заочне рішення ухвалюється в такому ж порядку, що і звичайне рішення, і проголошується прилюдно. Позивач, таким чином, знайомиться з його змістом безпосередньо в судовому засіданні.

Відповідачам, які не з'явилися в судове засідання, направляється копія заочного рішення в порядку, передбаченому ст. 272 ЦПК (283 ЦПК).

Заочне рішення, як і рішення, ухвалене при розгляді справи у звичайному провадженні, є актом правосуддя і тому повинне відповідати загальним вимогам, які пред'являються до судових рішень. Іншими словами, заочне рішення має бути, **по-перше, законним**, тобто прийнятим відповідно до діючих норм матеріального права при неухильному дотриманні норм процесуального права і, **по-друге, обґрунтованим**, тобто висновки суду повинні відповідати встановленим обставинам справи, підтвердженням дослідженими в судовому засіданні доказами; як і при звичайному розгляді справи, суд не вправі ухвалити рішення на основі доказів, не досліджених у судовому засіданні.

Крім того, заочне рішення повинне бути повним, або вичерпним, тобто містити остаточні відповіді на всі заявлені вимоги, а також конкретним, тобто виключати будь-яку невизначеність у ствердженні про існування або відсутність між сторонами правовідносин або можливості різних способів дослідження рішення.

Виходячи з вищевикладеного, можна дійти висновку про те, що за своєю сутністю заочне рішення нічим не відрізняється від рішення, ухваленого при звичайному розгляді справи. Різні лише правові наслідки, які спричиняє ухвалення того або іншого рішення, наприклад: порядок набрання ними законної сили, строки, способи і порядок перегляду заочних і звичайних рішень. На суть заочного рішення як акта правосуддя вони не впливають.

Оскарження заочного рішення

Заочне провадження містить дві можливості для оскарження заочного рішення: у порядку, передбаченому спеціально для скасування заочного рішення, і в порядку, встановленому для оскарження звичайного судового рішення (апеляційному та касаційному).

Спеціальна можливість оскарження заочного рішення передбачена тільки для відповідача. *Відповідач вправі подати в суд, що ухвалив заочне рішення, заяву про перегляд заочного рішення протягом **тридцяти днів** з дня його проголошення (ст. 284 ЦПК).*

Заява про перегляд заочного рішення повинна бути подана у **письмовій формі**. **У заяві про перегляд заочного рішення повинно бути зазначено:**

- 1) найменування суду, який ухвалив заочне рішення;
- 2) ім'я (найменування) відповідача або його представника, які подають заяву, їх місце проживання чи місцезнаходження, номер засобів зв'язку;
- 3) обставини, що свідчать про поважність причин неявки в судове засідання та (або) неповідомлення їх суду, а також причин неподання відзиву, і докази про це;
- 4) посилання на докази, якими відповідач обґрунтовує свої заперечення проти вимог позивача;
- 5) клопотання про перегляд заочного рішення;
- 6) перелік доданих до заяви матеріалів.

Така заява про перегляд заочного рішення підписується особою, яка її подає.

До заяви про перегляд заочного рішення додаються її копії за кількістю учасників справи та копії всіх доданих до неї матеріалів. До заяви про перегляд заочного рішення, поданої представником відповідача, додається довіреність або інший документ, який підтверджує його повноваження.

Також до заяви додається документ про сплату судового збору та докази, на які посилається заявник.

Якщо заява неналежно оформлена, то до неї застосовуються положення ст. 185 ЦПК.

Прийнявши належно оформлену заяву про перегляд заочного рішення, суд невідкладно надсилає її копію та копії доданих до неї матеріалів іншим учасникам справи. Одночасно суд повідомляє учасникам справи про дату, час і місце розгляду заяви (ст. 286 ЦПК).

Таку заяву про перегляд заочного рішення, суд повинен розглянути протягом **п'ятнадцяти днів** з дня її надходження.

Згідно ст. 287 ЦПК заява про перегляд заочного рішення розглядається в судовому засіданні. Неявка осіб, належним чином повідомлених про дату, час і місце засідання, не перешкоджає розгляду заяви.

Головуючий відкриває судові засідання і з'ясовує, хто з учасників справи з'явився, встановлює їх особу, перевіряє повноваження представників, після чого повідомляє зміст заяви і з'ясовує думку сторін та інших учасників справи щодо вимог про перегляд заочного рішення.

У результаті розгляду заяви про перегляд заочного рішення суд може своєю ухвалою:

1) залишити заяву без задоволення;

2) скасувати заочне рішення і призначити справу до розгляду за правилами загального чи спрощеного позовного провадження.

Перше повноваження суд реалізує, якщо визнає, що причина неявки відповідача в судові засідання була неповажною, а докази, подані ним, недостатні для скасування рішення. Жодних нових обставин, не відомих суду і здатних змінити юридичну кваліфікацію взаємовідносин позивача з відповідачем, у заяві не наводиться.

Але у разі залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення заочне рішення може бути оскаржене в загальному порядку, встановленому ЦПК. У цьому разі строк на апеляційне оскарження рішення починає відраховуватися з дати постановлення ухвали про залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення.

Підстави скасування заочного рішення

Заочне рішення підлягає скасуванню, якщо судом буде встановлено, що відповідач не з'явився в судові засідання та (або) не повідомив про причини неявки, а також не подав відзив на позовну заяву з поважних причин, і докази, на які він посилається, мають істотне значення для правильного вирішення справи.

Скасування заочного рішення не означає вирішення справи на користь відповідача. Справа повинна бути розглянута по суті заново і з самого початку. У даному відношенні процедура заочного провадження має подібність із інститутом перегляду справ за нововиявленими обставинами.

Позивач має право оскаржити заочне рішення в загальному порядку. Повторне заочне рішення позивач та відповідач можуть оскаржити в загальному порядку, встановленому ЦПК (ст. 288 ЦПК).

Відповідно до ст. 289 ЦПК заочне рішення набирає законної сили, якщо протягом строків, встановлених ЦПК, не подані заява про перегляд заочного рішення або апеляційна скарга, або якщо рішення залишено в силі за результатами апеляційного розгляду справи.